

koliko store? V političnem oziru nič, v gmotnem pa skoro nič. Kar se je izvajalo za Istro, to se je doseglo s pomočjo Slovencev, dr. Šusteršič pa se javno hvali, da je vsa gospodarska organizacija v Istri odvisna od njegove milosti, ne od Hrvatov. In to je verjetno, saj se celo mora Zagreb obračati v Ljubljano v gospodarskih rečeh, o čemer bi kreditna banka ljubljanska vedela silno zanimivih reči povedati.

Naj preiskujemo naš članek kolikor hočemo, nikjer ne najdemo najmanjše stvari, ki bi si mogla smatrati kot krivica. „Edinost“ se je menda najbolj razjezila, ker smo rekli, da je državnopravna ločitev Slovencev od Hrvatov skoro nepremagljiva ovira kulturnemu jedinstvu in da danes v Zagrebu tudi še ni pogojev za to jedinstvo.

Morali bi spisati celo razpravo o pojmu „kulturno jedinstvo“ in o ovirah, ki jih vsaka državno-pravna ločitev dela kulturnemu jedinstvu dveh narodov, ako bi hoteli to stvar vsestransko [pojasniti. Morda bo kak laški osmošolec v Trstu tako prijazen in bo gospodom okrog „Edinosti“ pojasnil, da mej avstrijskimi Lahi in mej Italijani v kraljestvu sicer vlada idealno kulturno jedinstvo, da je pa to kulturno jedinstvo v praksi še jako nepopolno in sicer prav zaradi državnopravne ločitve. Mi gospodom okrog „Edinosti“ lahko garantiramo, da je vsak boljši osmošolec v stanu, jim to prav jasno razložiti in bodo potem lahko umeli, kako silne ovire stavlja državnopravna ločitev kulturnemu jedinstvu Hrvatov in Slovencev.

Kar se tiče pogojev za kulturno jedinstvo, katere pogrešamo v Zagrebu, se pa „Edinost“ lahko pri kakem hrvatskem dijaku informira. Ta ji bo lahko vse pojasnil, najbolje še to, kako je z najvišjim gojiščem narodne kulture, z zagrebškim vseučiliščem. „Edinost“ bo morda strmela, ko bo izvedela, da je na filozofski fakulteti zagrebškega vsoučilišča nekaj jako dobrih močij, na pravniški pa silno malo; strmela bo morda tudi, ko izve, da ta pravniška fakulteta ni drugega, kakor zavod za vzgojevanje uradnikov, da je mnogo profesorjev, ki so vedno na dopustu, ker so poslanci, in strmela bo morda tudi, ko izve, da že zdaj prvi dve leti lahko vsak Slovenec in vsak cislitvanski Hrvat studira v Zagrebu in je za ti dve leti reciprociteta v Cislitvanski priznana, da pa gredo vender tako dalmatinski Hrvatje kakor Slovenci rajši v Gradec, na Dunaj in v Prago, ker zagrebško univerzo smatrajo za znanstveno manjvredno. Ako bo „Edinost“ vse to dobro premislila, bo morda spoznala, da res še niso dani pogoji kulturnemu jedinstvu. Kajti kar velja o vseučilišču, velja več ali manj tudi o drugih kulturnih pogojih.

Najbolj je menda „Edinost“ razdražil ostri ton našega članka? Tudi v tem oziru moramo izjaviti, da je bil ton opravičen, izjaviti pa moramo tudi, da je „Edinost“ prav zadnji list, ki nam sme radi tega kaj očitati. „Edinost“ je v tesni zvezi z „Novim listom“ na Reki, v tako tesni zvezi, da se je šel urednik tega lista posvetovati v Trst, kako pisati glede minolih kranjskih deželnozborskih volitev. Ta „Novi List“ je priobčil dne

27. novembra v št. 271. članek, ki je v nas obudil občno ogorčenost. V tem članku se je naravnost impertinentno pisalo o naši vseučiliški akciji in se je naše zahtevanje zasmehovalo. Ta članek je bil vzrok, da smo svoje pero ostreje nabrusili in da smo Hrvatom brez ovinkov povedali svoje mnenje, ter jim enkrat postavili pred oči, da smo Slovenci tisti, ki smo dejansko kaj storili za hrvatsko-slovensko jedinstvo, ne Hrvatje. A glej čudo! Ravno tista „Edinost“, ki je nas ljuto napadala in krvavo žalila, ker smo Hrvatom povedali nekaj četudi bridkih resnic in to v očigled njihovega postopanja glede našega vseučilišča, tista „Edinost“ ni našla niti besedice, da bi bila zavrnila svojega reškega zaveznika. Za Hrvate se je potegnila, Slovence pa je mirno pustila zasmehovati!

Ne bili bi se spustili v polemiko, če bi „Edinost“ ne bila imela predrzno čelo nam podtikati, da smo hoteli z našim člankom delati razdor, da smo pisali iz sovraštva proti Hrvatom. „Edinost“ nas je s tem dolžila zaničljivih, naravnost izdajalskih lastnostij, podtikala nam podle nagibe. To je najhujše, kar se more komu očitati, to je pa tudi najnižkotnejše, najinfamnejše, kar zamore kdo storiti. Naš list pač še nikdar ni dal vzrokov, dvomiti o čistosti njegovih nagibov in se od gospodov v Trstu nima prav ničesar učiti. Odklanjamo zatorej z ogorčenjem omenjeno obdolžitev „Edinosti“ kot vseskozi hudobno insulto.

V prihodnje pa prosimo „Edinost“, naj svoje lepe nauke, s katerimi zalaga ves svet, ohrani za-se. Kakor kaže naš slučaj, je sama najbolj potrebna taci nauk.

## Politični pregled.

**Notranji položaj.** — Parlament je šel na počitnice. Javno mnenje se bavi še vedno največ z grožnjo, da pride do državnega prevrata. Ministrski predsednik je namreč svojo prvo izjavo še dvakrat ponovil, jedenkrat v poslanski, drugičkrat v gospodski zbornici. Nemške stranke so vsled tega zelo potrte, saj vedo, da grozi samo njim škoda, ako se res zgodi državni prevrat. Kar se tiče tega državnega prevrata, se lahko reče: Vsakdo uvideva, da skoro ne more izostati, boje se ga pa samo Nemci.

**Državni zbor.** — Poslanska zbornica je v zadnjih sejah rešila celo vrsto zakonov s čudovito naglico. Zakon o kmetijskih zadrugah je bil odobren. Pri razpravi o tem zakonu je poslanec Žičkar predlagal, naj se v mešanih deželah ta organizacija loči po narodnosti, tako da bo imela vsaka narodnost svojo posebno organizacijo. Kako velikega pomena bi bila taka uredba za zunajkranjske Slovence, je pač vsakemu jasno. A glej — Poljaki in Čehi so glasovali proti temu predlogu in ga tudi res pokopali. Razun zakona o kmetijskih zadrugah je zbornica tudi dokončala razpravo o premembi obrtnega reda ter rešila zakon o diurnistih in pravnih praktikantih. Prihodnja seja poslanske zbornice bo šele 20. januarja. Minoli petek je imela tudi gospodska zbornica sejo, v kateri je odobrila proračunski provizorij. Pri tej priliki se je precej veliko govorilo, a nič tacega, kar bi bilo posebne pozornosti vredno.

**Slobodno katoliško vseučilišče v Solnogradu.** — Pred nekaj dnevi so vsi avstrijski škofje tudi slovenski — obelodanili skupen pastirski list, s katerim naznanjajo, da se



v Solnogradu ustanovi svobodno katoliško vseučilišče ter pozivljajo k nabiranju dobrovoljnih prispevkov v ta namen.

**Nova spravna pogajanja** se baje začno takoj po novem letu. Vlada hoče predlagati, naj Nemci privolijo, da se v čeških okrajih uvede češki notranji uradni jezik, nasprotno pa naj privolijo Čehi, da se razdeli Češka na okraje po narodnosti. Čehi pravijo, da v tako koncesijo ne privolijo in da zahtevajo, naj se brez koncesije uvede češki notranji uradni jezik.

**Bolgarska** je te dni bila v veliki krizi. Sobranje ni hotelo privoliti drakoničnim pogojem, pod katerimi je hotela pariška banka dovoliti 125 milijonov frankov posojila, zlasti ker je banka hotela dobiti tobačni monopol kot garancijo. To nasprotovanje je dalo povod, da je banka sploh odstopila od odgovora. S tem je prišlo ministrstvo v tak položaj, da je moralo demisionirati. Kriza je trajala več dni, in konec je bil, da je ministrstvo ostalo na krmilu, pariška banka je nekoliko odjenjala od svojih pogojev, sobranje pa se je tudi udalo, saj ve, da bi bil državni bankerot neizogiben, če se ne dobi tega posojila.

**Italija** je po dolzih dogovorih prišla do sporazumljenja s Francijo, katero porazumljenje utegne postati največjega pomena za vso Evropo. Italija se je namreč porazumela s Francijo glede pridobitve Tripolita. Ta velika turška država leži Italiji najbližje in je zanjo silnega pomena. Francija je privolila, da se Italija te države polasti. Seveda bo posledica ta, da Italija ne obnovi več proti Franciji naperjene trozveze, ampak da sklene alijanco s Francijo.

**Vojna v južni Afriki.** — Bure je zadela te dni precejšna nesreča. Dva izmed najboljših njihovih voditeljev Kruitinger in Maritz sta bila v boju ranjena in ujeta. Burom to ni vzelo poguma, kakor priča nova izjava Krügerjeva, da Buri nečejo nič slišati o miru, ako Angleži burskima republikama ne priznajo popolne neodvisnosti.

## Obrtnija.

### Trgovska in obrtna zbornica za Kranjsko.

Minoli petek je imela trgovska in obrtna zbornica svojo zadnjo sejo pred razpustom. Še tekom tega meseca se namreč razpuste vse trgovske in obrtne zbornice v naši državni polovici. Nove volitve na podlagi revidiranega volilnega reda se bodo vršile v prvi tretjini prihodnjega leta, na Kranjskem najbrž že sredi meseca februarja, na kar trgovce in obrtnike posebno opozarjamo.

Predsedoval je zbornični seji v petek zbornični predsednik Kušar, ki je med drugim prečital dopis južne železnice glede odprave mešanega vlaka na progi Ljubljana-Maribor. Vsled predloga zborničnega svetnika Hrena, vložila je bila namreč trgovska in obrtniška zbornica prošnjo, naj bi se mešani vlak vsaj na omenjeni progi pridržal, ker bi bil pri dohodu vlakov v Ljubljano sicer prevelik presledek. Vodstvo južne železnice je sedaj naznanilo, da je sicer v načelu sklenilo, da v bližnji bodočnosti opusti omenjeni mešani vlak, da pa bode namesto njega uvedlo osobni vlak, ki bode ob istem času prihajal v Ljubljano. Po informacijah, katere je gosp. Hren osobno dobil pri ravnateljstvu južne železnice, pa se bode ta prememba izvršila šele čez eno leto.

Zbornični tajnik dr. Murnik je potem poročal o reviziji zborničnega volilnega reda. V svoji seji dne 19. septembra je zbornica sklenila spremembo nekaterih določil volilnega reda ter jih c. kr. trgovskemu ministrstvu predložila v odobrenje. Ministrstvo je glede pasivne volilne pravice v § 5. volilnega reda sprejelo določilo, da morajo osebe, ki imajo v eni sekciji aktivno volilno pravico, voljene biti v vsaki kategoriji te sekcije. Glede razdelitve trgovske sekcije v kategorije smatra trgovsko ministrstvo, da je želja veletrgovstva po samostojnem zastopstvu opravičena in se naj torej za to kategorijo, v kateri volijo trgovci, ki plačajo vsaj 350 kron davka, določita dva zastopnika. Za rudniško kategorijo obrtne sekcije pa se je cenzus znižal od 30 kron na 5 kron. Zbornica je tem spremembam pritrdila in bode v tem smislu premenjeni volilni red vnovič predložila ministrstvu v odobrenje.

Ustanova za eksportno akademijo podelila se je slušatelju Ludoviku Boštjančiču (referent Filip Supančič), ustanove za onemogle obrtnike (referent F. Pauer) pa naslednjim prosilcem: Ivan Hudeček, Ivan Puh, Miha Tomč, Fran Thomas, Miha Šneler, Matija Meglič, Ivan Černe, Ivan Riedl, Miha Pajsar, Ferdo Furlan, Anton Slovak, Fran Kamin, Ivan Dekleva, Fran Ravnikar, Urban Grom, Ivan Rozman, Ivan Jazbec in Fran Kos. Cesarice Elizabete ustanove za onemogle uboge vdove krajskih obrtnikov pa so se podelile naslednjim prosilkam: Marija Cvetrečnik, Neža Kodeija, Marija Kobetič, Neža Slovša in Helena Zeiler. Za cenzorje pri ljubljanski filijalki avstro-ogrske banke je zbornica nasvetovala naslednje gg.: Ivan Janesch, Fran Kollmann, Josip Luckmann, Vaso Petričič in Ferdo Souvan.

Konceptni pristav dr. Windischer je poročal obširno o tolmačenju § 6. zakona z dne 26. decembra 1893. drž. zak. št. 193 ter se je na temelju gramatične in historične interpretacije izrekel za to, da se v čas v zakonu zahtevamo štiriletne porabe ne ušteva tudi učna doba. Temu nasvetu je pritrdila tudi zbornica ter soglasno sklenila, da se v tem smislu pošlje prošnja c. kr. deželni vladi.

Trgovskemu društvu „Merkur“ v Ljubljani dovolila je zbornica po predlogu poročevalca Lenarčiča za leto 1902 400 kron podpore. Pri tej priliki izrazil je zbornični svetnik Baumgartner željo, naj bi „Gospodarski Vestnik“, kateri izdaja društvo „Merkur“, izhajal v slovenskem in nemškem jeziku.

O zborničnem proračunu za l. 1902 je poročal zbornični svetnik Lenarčič. Redna potrebščina znaša 43.541 kron, predpisana zaloga 25 %, blagajniška zaloga pa 10.875 kron, skupna potrebščina torej 54.416 kron. Blagajnični preostanek za tekoče leto je proračunjen na 10.489 kron, za pokritje ostale potrebščine pa naj se pobira 3.5 % zbornična doklada. Zbornični svetnik Baumgartner nasvetuje, naj se črta 25 % blagajniška zaloga, zbornični svetnik Luckmann pa predlaga, naj se črta proračunjeni prispevek 5000 kron za ustanovitev trgovske akademije v Ljubljani, češ, da bo še mnogo vode steklo